N Franchise A1 **Brussel, 17 november 2026**
SL/AS
1007-2026

ADVIES

over

EEN VOORSTEL VAN RESOLUTIE BETREFFENDE HET UITWERKEN VAN EEN WETGEVEND KADER INZAKE FRANCHISEOVEREENKOMSTEN

Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO
City Atrium (4e verd.) - Vooruitgangstraat 50 - 1210 Brussel
Tel.: 02 277 90 15 - secr@hrzkmo-csipme.fgov.be - www.hrzkmo.fgov.be

Op 8 oktober 2026 heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van de voorzitter van de commissie voor Economie, Consumentenbescherming en Digitalisering, Roberto D'Amico, een adviesvraag ontvangen over een voorstel van resolutie betreffende het uitwerken van een wetgevend kader inzake franchiseovereenkomsten.

Na raadpleging van de leden van de commissie Marktpraktijken heeft het bureau van de Hoge Raad bij hoogdringendheid op 17 november 2026 onderstaand advies uitgebracht.

CONTEXT

In het voorstel van resolutie[1] wordt gevraagd dat er door de Adviescommissie voor overeenkomsten inzake commerciële distributie een Belgische franchisewet van dwingend recht zou worden opgesteld, om een gelijk speelveld te creëren en de ongelijke machtsverhoudingen te remediëren.

De nieuwe franchisewet zou de hele levensloop van een franchise moeten dekken, hierbij rekening houdend met het feit dat er al een wettelijk kader voor precontractuele informatie met betrekking tot commerciële samenwerkingsvormen, waaronder franchise, bestaat.

STANDPUNTEN

De Hoge Raad is voorstander van deze aanpak. Het model van franchising breidt zich uit in een toenemend aantal sectoren en vormt een waardevol instrument voor de zelfstandigen en de kmo's: het biedt hun toegang tot een merk, tot beproefde knowhow, tot schaalvoordelen en tot commerciële of technische ondersteuning, terwijl tegelijkertijd toch hun lokale verankering en hun ondernemersstatuut wordt behouden. Deze toenemende verspreiding rechtvaardigt des te meer de uitwerking van een duidelijk, voorspelbaar en evenwichtig kader.

Men moet er evenwel rekening mee houden dat er regelgeving bestaat die de relatie in het kader van de franchise (of voor bepaalde sectoren) reeds omkadert:

- Boek X WER voor de precontractuele informatie in commerciële samenwerkings-overeenkomsten,
- Boek VI voor de onrechtmatige bedingen B2B,
- Het koninklijk besluit van 20 juni 2024 tot aanvulling van de lijsten van onrechtmatige bedingen in commerciële samenwerkingsovereenkomsten inzake detailhandel in niet gespecialiseerde winkels waarbij voedings en genotmiddelen overheersen,
- Boek IV voor misbruik van economische afhankelijkheid.

Het bundelen van deze regelgeving in één enkel, overzichtelijker instrument is zeker positief voor de rechtszekerheid van de partijen en voor de aantrekkelijkheid van het model.

De Hoge Raad benadrukt dat een duidelijk juridisch kader ook vergezeld moet gaan van mechanismen die de effectieve toepassing van dit kader en van de bescherming die het ten aanzien van franchisenemers voorziet, mogelijk maken.

[1] DOC 56 1681/001.

De Adviescommissie voor overeenkomsten inzake commerciële distributie, die reeds is ingesteld en evenwichtig is samengesteld, kan het geschikte forum vormen om het ontwerp voor te bereiden.

Elementen van de resolutie

Volgens de opstellers van de resolutie zou de nieuwe franchisewet de hele levensloop van een franchise moeten dekken, hierbij rekening houdend met het feit dat er al een wettelijk kader bestaat voor precontractuele informatie met betrekking tot commerciële samenwerkingsvormen, waaronder franchise. De Hoge Raad gaat akkoord met deze benadering.

De opstellers zijn van mening dat de wet ook de volgende aspecten zou moeten regelen:

1. Een duidelijke wettelijke definitie van franchise

Deze oefening lijkt volgens de Hoge Raad in de praktijk vrij moeilijk uit te voeren.
Een te enge of te rigide definitie zou risico's op herkwalificatie en onzekerheid creëren.

Bovendien moet ze verenigbaar blijven met het mededingingsrecht. Gezien de context bestaat er bovendien een risico dat de franchisegevers een nieuwe manier vinden om de toepassing van de regels te omzeilen door hun activiteit enigszins anders te omschrijven dan de voorgestelde wettelijke definitie.

Bijgevolg is de Hoge Raad van mening dat het de voorkeur verdient om het begrip "commerciële samenwerking" zo ruim mogelijk te definiëren, zodat het de verschillende soorten relaties in alle mogelijke sectoren dekt en zo de zelfstandige ondernemers beschermt.

2. De bevestiging van een algemene verplichting om loyaal en te goeder trouw te handelen tijdens de uitvoering van de franchiseovereenkomst, inclusief eventuele boetebedragen

De beginselen van goede trouw bestaan al in het gemeen recht en in de B2B-regels. Er kan een specifieke bevestiging worden overwogen. Een concrete aanpak zoals het recente koninklijk besluit, waarin wordt gekozen voor het verbieden van concreet onevenwichtige bedingen, blijft wellicht te verkiezen boven abstracte principes met onduidelijke contouren.

3. Een minimaal stelsel van regelmatige vereffening van verschuldigde bedragen tijdens de looptijd van de franchiseovereenkomst, zonder de mogelijkheid om een compensatie te verbieden

Dit punt beantwoordt aan een reële liquiditeitsbehoefte voor de zelfstandige franchisenemers. Het dient tot principe te worden verheven dat alle contractuele voorwaarden in de overeenkomst zelf moeten staan (en niet in de memo's of brieven, die vrijwillig van aard blijven). Dit vormt een concretisering van de transparantievereiste uit de B2B-wet.

4. Een duidelijk kader waaronder welbepaalde aspecten van de contractuele relatie gewijzigd kunnen worden tijdens de looptijd van de franchiseovereenkomst

Substantiële unilaterale wijzigingen zijn een veel voorkomend spanningspunt. Een mechanisme van voorafgaande kennisgeving, objectieve rechtvaardiging, beoordeling van de kosten en, in voorkomend geval, van mogelijkheid tot opzegging of aanpassing bij een onevenwichtige substantiële wijziging is nuttig, zonder dat de franchisegever de mogelijkheid verliest om het commerciële concept te laten evolueren. Dit kader moet coherent blijven met de verbodsbepalingen die reeds zijn vastgelegd in het koninklijk besluit en met de algemene regels inzake onrechtmatige bedingen.

5. Een duidelijk kader voor franchise-uitbaters die ook eigenaar zijn van een betrokken handelspand

Dit aspect is van fundamenteel belang. Het is belangrijk dat ondernemers die eigenaar zijn van de bedrijfsruimten hun eigendom kunnen valoriseren.

6. Een lijst van verboden bedingen

Een dergelijke lijst werd reeds opgesteld voor de commerciële samenwerkingsovereenkomsten in de detailhandel in niet gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen. De sectorale bepalingen van het besluit (beperking van de leveringsverplichting, verbod om voorbereidingen te treffen of te onderhandelen tijdens de opzegtermijn onder voorbehoud van het bedrijfsgeheim, het dragen van meer dan de helft van de opgelegde promotiekosten, territoriale bevoegdheid, kennelijk onredelijke forfaitaire waardering, voortzetting van een structureel verlieslatende uitbating, uitdrukkelijk ontbindend beding) bieden nuttige referentiepunten en kunnen als inspiratiebron dienen voor andere sectoren.

7. Een zekere bescherming tegen misbruik van economische afhankelijkheid

De regeling bestaat reeds in Boek IV van het WER. Elke bijkomende bepaling moet nodeloze herhaling of afzwakking van de bestaande voorwaarden (afhankelijkheid, misbruik en gevolgen voor de mededinging) vermijden. Afhankelijkheid is inherent aan veel franchise; alleen het misbruik ervan moet worden bestraft.

In voorkomend geval kan het nuttig zijn om duidelijk opnieuw te bevestigen dat er een zekere economische afhankelijkheid bestaat van de kant van de franchisenemer en dat de interpretatie in geval van een geschil in het voordeel zal zijn van de “zwakste partij”, namelijk de franchisenemer.

8. De overdracht van het franchiserecht afgesloten conform het “intuitu personae” principe aan een andere (rechts)persoon

Deze mogelijkheid kan de overdracht van ondernemingen en het vertrek van zelfstandigen vergemakkelijken. Het mag echter geen automatisch recht worden dat de franchisegever elke zeggenschap over de kwaliteit van het netwerk zou ontnemen. Er moeten duidelijke en niet-discriminerende voorwaarden maar ook antwoordtermijnen en een motiveringsplicht worden voorzien, in samenhang met de regels voor de overdracht van handelsfondsen.

Het “intuitu personae” principe moet ook in beide richtingen werken. De franchisegever mag het partnernetwerk immers niet zomaar overdragen, zonder de franchisenemers de mogelijkheid te bieden de overeenkomst te verbreken.

9. Het einde van de franchiseovereenkomst, met bijzondere aandacht voor de voorwaarden rond postcontractuele concurrentiebedingen

Postcontractuele niet-concurrentiebedingen dienen van rechtswege nietig te worden verklaard. Dit geldt in het bijzonder voor eigenaars van bedrijfsruimten.
Huurders van hun kant moeten een passende vergoeding ontvangen voor het geleden nadeel gedurende de periode waarin het hun verboden is hun activiteiten voort te zetten. Het kan daarbij met name gaan om een cliënteelvergoeding (goodwill) en/of een aanvullende vergoeding, zoals voorzien in de wet op de handelsagentuur.

10. Analyse van de rendabiliteit en de solvabiliteit

Een ander aspect dat de Hoge Raad graag wil aankaarten, betreft het principe dat er bij eenzijdige wijzigingen een kosten-baten- en solvabiliteitsanalyse moet worden uitgevoerd indien er door de franchisegever nieuwe investeringen worden opgelegd tijdens de looptijd van de overeenkomst of bij het sluiten ervan. Deze analyse zou rekening moeten houden met de nog af te schrijven investeringen, de benodigde financiering en de resterende looptijd van het contract.
Naar Nederlands voorbeeld zou dit eventueel alleen mogelijk kunnen zijn met het akkoord van de meerderheid binnen het netwerk. In dit verband moet ook worden gekeken naar de B2B-wet, die bepaalt dat dit aspect onder de “grijze bedingen” valt (waar een wijziging alleen kan plaatsvinden met een geldige reden).

11. Vertraagde of onderbroken levering

De Hoge Raad is eveneens van mening dat een dergelijke regelgeving ook bepalingen zou moeten bevatten voor het geval van vertraging of onderbreking van de leveringen. De regeling zou moeten voorzien in een snelle informatieverstrekking aan de betrokken franchisenemers, in oplossingen voor de continuïteit van de bevoorrading, en in de aanduiding van een contactpersoon die is belast met de opvolging. Een duidelijk procedure zou het onderzoek van de verliezen en de meerkosten moeten toelaten, rekening houdend met de respectievelijke verantwoordelijkheden en zonder dat de volledige last systematisch op de franchisenemer wordt gelegd.

BESLUIT

De Hoge Raad is voorstander van het uitwerken van een specifiek wetgevend kader voor franchiseovereenkomsten.

De ontwikkeling van het franchisemodel in een toenemend aantal sectoren versterkt de relevantie van deze maatregel, voor zover deze evenredig blijft, de zelfstandigen beschermt tegen daadwerkelijk misbruik en de ondernemingsdynamiek behoudt die door het model mogelijk wordt gemaakt.